

TRE POETISKE ANSØGNINGER OM FYNSKE PRÆSTEKALD

Af Alfred Larsen

I den første tredjedel af det 18. århundrede var der stor rift om de ledige præstekald. Det er ikke ualmindeligt at ansøgernes tal løber op til omkring de halvhundrede. Det var derfor af den største vigtighed for den enkelte ansøger, især hvis han ikke havde fornemme velyndere, at hans ansøgning ikke druknede i mængden.

At pege på den store nød og trang man levede i, var vel nok en slags begrundelse, men da næsten alle ansøgere fremhævede deres elendighed, hjalp det jo ikke meget. Flere ansøgere fremhævede at deres helbred nu var så ødelagt, at det var nødvendigt at de fik et roligt præsteembede. En i vore øjne lidt mærkelig begrundelse til at søge et større embede.

En af de bedste måder at skaffe sig gehør på, var at benytte sig af Kong Frederik IV's kendte forkærlighed for poesi. Men denne udvej var jo ikke alle givet. Adskillige ansøgere prøvede dog alligevel at presse deres poetiske åre, så vidt gørligt, og var end deres resultater ikke alle lige vellykkede, er det dog uden for al tvivl, at de ihvertfald var velmente.

Nedenfor skal gengives 3 sådanne ansøgninger, der fortjener at bevares for kuriositetens skyld. De er alle hentet fra Indlæggene til Fynske Registre ang. de respektive embeders besættelse.

Den første er fra Christen Sørensen Fabricius, der var søn af en smed i Faaborg. Han har formentlig taget sit tilnavn efter faderens profession.

Stormægtigste Monarch, ald Nordens Lius og Ære,
De tvende Rigers Liv og Danne Marchis Herre,
See dog i naade an min ydmygste supplic
Og for dit Kongenafn Hielp mig Kong Friderich.

Hielp mig Kong Friderich ieg længe Haver banchet
Og for det Rise Kald weemodelig om Vanchet,
Thi nu er Præsten døed, Kong Frideric hielp mig!
Gud det erlegge skal og æwig lønne Dig!

Til Jacobs sønners Tal ieg Brødre kand opregne
Som fleest umyndig er og neppe kand betegne
Forskel paa Høyre haand, af alle ieg er ælst
Hvorfor til Deris Hielp nu Brødet ønskis helst.

Af den pünagtig steen for hvilchen hver maa grue
Min Fader ligget har i 7 aars plage Lue!
Hvor skal ieg hielpe dem som self uhiulpen gaar
Hielp mig Kong Frideric saa ieg mit ønske naar.

Guds rige Give Haand Guds runde Lykke neve
Skal æwig lønne det og lade Kongen Leve
I stor Lychsalighed i fryd og Konge flor
Til Kongen stemmer med i Hellig Engle Chor.

Kiøbenhafn d. 8. Oktober 1703

Dette ønskis af Deris Kongl. Mays.
allerunderdanigste undersat og trohiertigste forbeder hos Gud

Christen Sørensen Fabricius."

Ansøgningen gav resultat, Fabricius fik Rise og Marstal kald d. 27. oktober 1703, og forblev her til han døde i 1730. Kort efter hans død nedbrændte forøvrigt præstegården, og det var med nød og næppe hans lig blev reddet ud af flammerne.

Den næste ansøgning er fra Rasmus Bahnsen, som er født i Assens 15. maj 1671.

„Stormægtigste Monarch,
Allernaadigste Arve-Konge.

O Bliide Norden-Soel, som alle ofverstraaler
Med Konge-Naade og toe Riger sammen-maalere
Med Rettens reene Spiir; hvor alle kand henflye,
I underdanighed, og finde Naade-lye.

Jeg nedrig Jorde-orm for Majestetens Throne
 Nedkrymper ydmygst mig, i underdanigst tone
 Et ringe Naade-Brød af Kongens Naade-Haand
 Jeg usle søger nu udi et omflodt land.

Jeg arme brødløs Mand, som Brødet har Betiennet
 Udi Guds Meenighed i nogle aar, og vennet
 Mig til Guds reene ord og lærdoms sæd at saae,
 Mens Sogne-Præsten self i soot og sygdom laae.

Nu min Elias er til Engle-laug optagen,
 Mig Elisæo er mit leve-brød fradragen;
 Jeg som Leviten maae henvandre hvor Jeg kand,
 Om ey mig hielper self min Arve-Kongis Haand.

Jeg ringe arve-træl for Rigets Arve-Herre
 Mig næsgruus kaster ned, med Bøn at Jeg maae være
 I Naade dog anseet, at naae det ringe Brød,
 Som blefven er vacant ved Præstens salig død!

Dend Gud, hvis tienere ædsvoren Jeg er blefven
 Da Jeg blandt Præste-tal ved Bispe-haand blef skrefven
 Jeg daglig minde skal ved ydmygst suk og Bøn
 At Hand her være vil self Majestætens løn!

Gud som regierer self sit ævigt Himmel-Rige,
 Og Haand-befæster Dem, som Thronerne bestige,
 Hand self roed-fæste skal vor Arve-Kongis Stoel,
 Og ofverstraale Dend med Ærens ævig Soel!

Gud styrcke Kongens Haand med Seyer-magt og vælde,
 Hans styrte Fiendens vold, og lægge dend i Fælde;
 Til Majesteten seer sin Fiende ligge ned
 For Majestetens Foed i underdanighed!

Det ønsker daglig Jeg, som efter Brødet sukker
 Og dybt med ydmyghed i Støvet mig nedbucker;
 Og underdanigst seer til Thronens Naade-Stoel,
 Opvarm en Jorde-orm o Bliide Norden-Soel.

Denne allerunderdanigste Riim-Supplique nedlægges i allerdybeste ydmyghed for min allernaadigste Arve-Kongis fødder, icke ved en riig Poëternis Skialdregæist, men ved en ringe Propheternis Schole-giest, med allerunderdanigste ansøgning, at Deris Kongl. Majst. med et Naadigt Øye vilde ansee sin fattige undersaattis nødlidenhed og tarv, og allernaadigst forunde mig det lille Stycke Brød i Tranderup paa Ærøe, som Jeg fattige Mand i nogle aar i dend Sl.

Sogne-Præstes sengeliggende Svagheit har Betienet, hvorom min allerunderdanigste Supplique d. 2. Martij nest afviget blef ofverleveret af

Deres Kongl. Maysts
min allernaadigste Arve-Herris
allerunderdanigste arve-undersaat
og troflittigste forbedere

Kiøbenhafn, d. 8. Martij
Anno 1711

Rasmus Banson."

Kongen saa virkelig med et naadigt øje på Rasmus Bahnsens hafte umage, og beskikkede ham d. 13. april 1711 til sognepræst for Tranderup, hvilket kald han betjente til sin død i 1730.

Den tredje ansøgning er fra rektoren for Middelfart latinskole, Christen Nielsen Busch, og hans ridt på pegasen er nok så vellykket som hans ovenfor citerede to skjaldebrøders.

„Stormegtigste Monarch
Allernaadigste Arfve Herre.

O Danner Croned Helt og Dannemarkis Glæde!
I aften kalte Gud til Himmel fryd og sæde
Vor Sogne Præst til sig, min Kongis hierte Gud
Saa rør, at jeg derpaa maa faa et Naadig bud!

Med 4 bitte små i Middelfart jeg sidder,
Og udi fingrene for brødet ofte bidder,
Thi Rectoratet er et Lidet Levebrød,
Og neppe skaffer mig mit brød alt til min død.

Min heele indkomst er af syv og tive daler
Som byen aarligen mig udi alt betaler,
Min Naadig Konge jeg derfor Knæler ned,
Og Kongen søger nu og Hans Barmhiertighed.

Jeg slutter nu, som her om Kongens Naade tigger,
Og udi dybeste for Kongens fødder ligger,
Her Matthis Rostoch er i Meddelfart ald død,
Min Konge Naadig giv en Rector dette brød.

Deres Kongelig Mayestetis
Allerunderdanigste undersaat og
til Gud tro forbedere

Middelfart d. 20 Julij 1714.

Christen Nielsson Busch."

Mulig har Busch haft på fornemmelsen, at dette digt ikke hjalp nok, for allerede få dage efter indsender han det næste:

„Stormegtigste Monarch
Aller Naadigste Arfve Herre

For Danner Kongens fod jeg sexten aar har ligget,
Og om een smuulebrød af Kongens Naade tiggert,
Gid den maa falde nu fra Danner Kongens bord!
Hvor vel blev jeg da spist i Fyhnske stiftis Jord!

Thi her er brød vacant i Middelfart; Gud give,
Jeg kun saa lykkelig for Kongen maatte blive,
At i mit lomme jeg den Krumme maatte faa!
Hvor glad jeg vilde da fra Kongens øjne gaa!

Jeg vilde sige da: *Kong Friderich* lad leve
I mange velstands med *Dronningen*, og sveve
I ald fornøjelse! Vor Crone Printz lad og
Med vor Prinsesse staa indskreved i Guds bog!

Deris Kongelig Mayestets
Aller underdaanigste undersaat

Christen Nielsson Busch.

Middelfart d. 24. Julij 1714.

Rect: Sch: Mittelf.

I aar til Weile Kald min Konge hialp min broder,
I aar min Konge og ieg fuld og fast formoder,
Nu Hr. Mads Rostoch her i Byen er aldt dødt,
Jeg arme Rector faar af Kongens haand det brød.“

Hans tro herpå har dog næppe været så fast som han antyder, han lader ihvertfald kun hengå en uge, inden han igen bestiger pegasus:

„I Jesu Nafn!
Stormegtigste Monarch
Aller Naadigste Arfve Herre

Stormegtigste Monarch, nest Gud, mit forsiuns øje,
Lad Gud i denne stund saa Eders hierte bøje,
At ieg, som Venne-løs selv *Kongen* søge maa,
Ei hielpe-løs skal fra *Kong Friderich* dog gaa!

O høje Himmels Gud, min trøste-staf i live!
Rør Kongens haand, at Hand *Rex Friderich* maa skrive
Paa denne min suppliqv! der til af Gud kun rørdt,
Saa bliver jeg hos Gud udi min bøn bønørddt.

O! hvilcken glæde stor med posten da tilførís
 Mig ringe Supplicanť, da der af brevet hørís:
 Er Hr. Mads Rostoch end i Middelfart nu død,
 En Rector der igien skal nyde samme brød.

Deris Kongl. Majestetis
 Allerunderdaanigste Undersaat

Middelfart d. 31. July 1714."

Christen Nielsson Busch.

Da der intet svar indløber til ham, griber han igen til pennen:

„Stormegtigste Monarch
 Aller Naadigste Arfve Herre

Stormegtigste Monarch, endnu jeg trofast sukker
 Til Gud i haab at Hand en hielpe-dør oplukker
 Hos Deris Majestet for mig og mine smaa,
 Som ved mit Rectorat i armod snart maa gaa.

At ieg kand Sogne Præst i Middelfart nu blive
 I Hr. Mads Rostochs sted, som før var her i live,
 Men ved en salig død os haver sagt god nat,
 Og haver nu hos Gud faaet Ærens Crone fat.

Gud min suppliqve lad optagís udi Naade
 Hos Deris Majestet, at ieg, som er i Vaade
 Maa faae et Naadigt svar hos Kongens Naade-dør
 Som aldrig Kongen har om Præste Kald søgt før.

Deris Kongl. Majestetis
 Allerunderdanigst Undersaat

Middelfart d. 7. Augusti 1714.

Christen Nielsson Busch.

Som dagene er gået, har den arme rektor følt håbet svinde for hver dag, men som et sidste forsøg på at vende lykken indsender han endnu en ansøgning:

„Stormegtigste Monarch
 Aller Naadigste Arfve Herre

Endnu, o Gud, ieg dybt i støvet mig nedkaster
 For Deris *Majestet*, som paa sin reise haster,
 Den Cananæiske saa lenge dog holt and,
 Til hun dog hielpen fick hos voris Frelsermand.

Saa holder jeg og and, mens Naadens dør staar aaben,
 Hos Deres *Mayestet* med min suppliqvis raaben,
 Nu udi Middelfart og Nyborg aldt er død
 En Præst paa hvert et sted; o Gud gif mig dog brød!

Gud over Kongen haf et Vaaged forsyns øye!
 I Kongens hierte Gud lad saa sit raad nu føje,
 At, om jeg et af dem i aar ei skulde naa
 Jeg ordinered Præst til felten blive maa!

Deris Kongl. Mayestets
 Allerunderdanigst Undersaat

Christen Nielsson Busch
 Sch: Mittelf. Rector.

Middelfart d. 14. Augusti 1714"

Men heller ikke dette nødskrig hjalp ham. Han måtte endnu i to år blive i det fattige rektorembede, og da han endelig 1716 fik præstekald, var det kun som sognecapellan i Middelfart, i hvilket ringe embede han henslæbte sine dage, til han døde i 1750, 72 år gammel.